

O B S A H.

Díl I.

Všeobecný přehled literárního hnutí XIX. stol. a historie kritiky.

Hlava první. I. Společenské hnutí v Rusku před Alexandrem I. Zmínka o staré době ruské literatury před reformou Petra Vel.; vliv Petra Vel. na osvětu ruskou. První umělí básníci: Kantemir, Tredjakovskij. II. Literárně-vědecká činnost Lomonosova; Sumarokov. III. Doba Kateřiny II., její literární činnost. Rozkvět satirických časopisů. Fon-Vizin. *Lžiklassicismus* a jeho zástupcové. Svobodní zednáři a náboženští mystikové. IV. *Sentimentální směr v ruské literatuře*. N. Karamzin, životopisná data. V. Aestetické, VI. politicko-společenské a filosofické názory Karamzinovy. Jeho reforma spisovného jazyka, sblížení s obcovacím jazykem. Odpůrcové i obhájcové reformy té. Šiškov.

Hlava druhá. I. Romanticko-liberální a mysticko-konzervativní směr vlády Alexandra I. Tajné spolky a tajná politická literatura. II. *Romantismus* evropský jako reakce proti lžiklassicismu. II. *Žukovskij*, otec „německého romantismu na Rusi.“ III. *Byronismus*, nadšení *Al. Puškina* byronismem. Puškin na půdě samostatné tvorby. IV. *Reakce po vzbouření dekabristů za Mikuláše I.* *Úřední národnost* a kvasné vlastenectví. Patriotická a konzervativní literatura. Hr. Rostopčin, S. Glinka, Greč, Bulgarin. Smutný stav petrohradské žurnalistiky. VII. Senkov-kij. Kvasné vlastenectví Kačenovského, Ševyрева, M. Pogodina.

Hlava třetí. I. Ruská kritika na počátku 19. stol. *Kritika stylistická* v době Karamzinově. *Merzljakov* a jeho *theoreticko-srovnávací metoda v kritice*. Strojev, Vjazemskij, Bestužev-Marlinskij a jeho „romantická“ kritika *Almanach Poljarnaja zvezda*, ohnisko romantismu. II. N. Polevoj, jeho *Moskovskij telegraf* a počátek publicistické kritiky. III. Skeptik *Čaadajev* a jeho první »*Filosofický list*«. IV. Druhý »*Filosofický list*«. V. *Kroužky Schellingovců*. M. G. Pavlov. VI. Kníže Odojevskij. Časopisy doby té a jejich pronásledování přísnou cenzurou. Venevitinov a *Moskovskij Věstník*, *Evropejec* Iv. Kirějevského. VII. Nadeždin, jeho *Teleskop*, boj proti romantismu a vlivu Byronovu a horlení pro samostatnou poezii národní.

Hlava čtvrtá. I. Přenesení duševního hnutí v polovici třicátých let z kruhů velkosvětských do kruhu střední šlechty venkovské. Krásnilstvi. II. *Hroužek N. V. Stankeviče a kroužek Al. Hercena* i jejich směr. III. Vliv kroužků na život ruský a literaturu. IV.—V. na literární mravy a poměry. VI. Reforma, již v literatuře provedla *Biblioteka dlja Čtenija* a boj Bělinského s Ševyrevem strany honoráře.

Hlava pátá. I. Bělinskij, zástupce progressivního hnutí třicátých a čtyřicátých let. Životopis Bělinského. II. Vliv kroužku Stankevičova na Bělinského a jeho pojmy v první době kritické činnosti. III. Nadšení kroužku Stankevičova Hegelovou filosofií a vliv její na názory Bělinského. IV. Bělinskij hlásá čisté umění. V. Bělinskij v Petrohradě hlásá umění pro život, umění užitečné. VI. Přejchod Bělinského do tábora levých Hegelovců, negativní charakter spisů

Bélinského po r. 1843, a VII. nedostatek určitých názorů na pozitivnost a natu-
rální školu.

Hlava šestá. I. Společensko-politické hnutí druhé polovice čtyřicátých let a theorie tendenčního umění. *Národnost'* jako základní idea nové doby literatury. II. Ustanovení mezníků nové doby ruské literatury. III. Mladé pokolení čtyřicátých let, první záblesky reálního myšlení. IV. Hnutí aesthetických ideí po smrti Bélinského. V. *N. Majkov*, V. jeho aesthetická theorie a VI. názor o vztahu národnosti k osvětě. VII. Rozvoj vědeckých studií národnosti. Historické studie národnosti a studie Slovanstva. VIII. Nová škola historická, národopis.

Hlava sedmá. I. Obraz reakce po r. 1848. a účinek její na literaturu. Přísnoř censury, zákaz publicistiky a politiky v novinách, bezbarvitost a bezcharakternost časopisů. II. Převládání speciálně vědeckých článkův a bibliografie v časopisech. Charakter tehdejší belletrie. Bezmyslenkovitost tehdejší polemiky mezi časopisy a satiry. III. Byrokratičtí oportunisté v Petrohradě a žurnalistika padesátých let. IV. *Petrohradští kritikové* padesátých let: *Družinin* a *Annenkov* jako zástupci oportunistů. V. Charakter jejich kritiky. VI. Ukázky ze statí A. I. *Družinina* i *Annenkova*. Návrat k theorii čistého umění.

Hlava osmá. I. Moskevská opozice proti petrohradské byrokracii. Hnutí v slavjanofilském táboru. Rodokmen slavjanofilství. II. Moskevské kroužky třicátých let; poměr slavjanofilů k západníkům. Filosoficko-romantický charakter školy a její časopisy. III. Životopisy Ivana i Petra Kirějevských, Chomjakova, Samarina, Valujeva, Konstantina i Ivana Aksakovů. IV. Theologické zásady slavjanofilstva, rozvitě Iv. Kirějevským a Chomjakovem. V. Historické a společenské ideály slavjanofilstva podle K. Aksakova. VI. Demokratické tendence slavjanofilů, pronásledování jejich časopisů censurou. VII. Zásluhy slavjanofilů o literaturu, jejich kritické názory, utilitární názor na umění u K. Aksakova i Chomjakova.

Hlava devátá. I. Slavjanofilská frakce „počvenníků“ či „samobytníkův“ a jejich učení dle vykladu *N. Danilevského* II. Kritikové počvenníků: *Grigorjev*, III jeho organická kritika, a IV. *Strachov*, jako hlasatel umění pro umění. V. *Kočující kritikové, hlasatelé čistého umění*: *Almazov*, *Edelson*, *Avš-
jenko*, *Achšarumov*, *Markov* a j. VI. *Or. F. Miller* a jeho literární kritické názory.

Hlava desátá. I. Procitnutí ruské společnosti z nečinného spánku v polovici padesátých let. *Pirogov* a jeho „*Otázky života*“. II. Epocha znovuzrození reform, oživení v literatuře. Usvědčovací směr literatury. Skvělá doba ruské žurnalistiky. Boj mezi *Katkovem* a *Hercenem*. III. Trojí proud v šedesátých letech a dvě doby epochy této. *Politický charakter hnutí před r. 1861*. Hnutí aesthetických ideí, *přechod od kritiky aesthetické k publicistické*, utilitární. *N. Černyševskij*. IV. Jeho dissertace: „*Aesthetické vztahy umění ke skutečnosti*“. V. *Dobroljubov*, typický zástupce první doby hnutí šedesátých let. VI. Jeho filosoficko-náboženské a mravní názory. VII. Aesthetické názory, zárodky zavrhování umění. Otázka o národnosti v literatuře. VIII. Publicistický charakter kritiky *Dobroljubova*, IX. jeho vira v mohutnost prostého lidu. Odpory v jeho úsudcích. Rozmanitost literární tvorby jeho.

Hlava jedenáctá. I. Individuálně mravní charakter hnutí po r. 1861. Přenesení těžiště společenského hnutí z vrstev šlechtických do tříd nižších a utvoření nového ideálu, nového hrdiny doby v podobě pracovitého dělníka. Apotheosa práce u jedné části a II. sensualismus u druhé části mladého pokolení. Význam pokrokářského *Sovremenniku* a *Rusského slova* i boj jejich proti konservativnímu tisku, hlavně proti *Russkému Věstníku* a III. románu *Turgenevova* „*Otcové a děti*“. IV. Typický zástupce mladého pokolení druhé polovice šedesátých let *Dm. Pisarev*. Jeho životopisná data. V. Aesthetické názory *Dm. Pisareva*, zavrhování všeho umění; VI. mravní ideál *Pisarevův* v obraze typu *Bazarova*. Jeho theorie egoismu. VII.—VIII. Uznání studia věd přírodních jako hlavního prostředku všeobecného pokroku.

Hlava dvanáctá. I. Hlavní stoupenci publicistické kritiky: *Antonovič*, II. *N. K. Michajlovskij*, III. *N. Šelgunov*, *V. Golcev*, *Cebriková*, *Protopopov*, *Tkačev* (*Nikitin*), *Pypin*. IV. Reakce proti čistě publicistické kritice; *eklektický směr kritiky*. *N. Solovjev*, *A. Skabičevskij*. V. Aesthetické názory *Skabičevského*. VI. *K. Arsenjev* i jeho kritická činnost; *V. Burenin*, *M. Gromeka* a j. VII. Reakce let sedmdesátých. Revolucionářské kvašení vedle rozkvětu praktického

podnikatelství. Vítězství praktického realismu nad theoretickým idealismem v letech osmdesátých. Pochmurný pessimismus mladší generace vedle don-juanského sensualismu. Kult lidu. *Návrat k čistě aesthetické kritice* (Andrejevskij, Volynskij a j.)

Díl II.

Belletrie.

Hlava první. I. Různé směry v ruské belletrii před Gogolem. Chudoba původní belletrie před Karamzinem. *Sentimentálnost' Karamzinových Listů*, nedostatek vážného obsahu. II. *Bědnaja Liza* a její nedostatky. III. Přivrženci sentimentálního směru v belletrii: VI. Izmajlov, Šalikov a j. Boj proti zaplavování literatury sentimentálními povídkami. IV. *Mravopisné a mravoučné romány a povídky*: *Ergenij*. Al. Izmajlova, t. zv. „východní“ povídky Benitského. V. Narěžnyj, předchůdce Gogolův, a jimi zástupcové mravoučné belletrie.

Hlava druhá. I. Vliv francouzského romantismu na belletrii ruskou. B. stužev Marlinskij, jeho literární činnost a její nedostatky. II. VI. Odojevskij. III. Greč, Senkovskij, IV. Pogodin a Polevoj. V. Spisovatelky první polovice tohoto století: Izvěkova, Žukova, Hahnová. VI. Počátky ličení skutečného života. Puškin, jeho *Pověsti Bělkina* a jejich význam. *Dubrovskij*.

Hlava třetí. I. Historický román v první polovici 19. stol. Hist. povídky Karamzinovy. Narěžnyj a jeho *Bursake*. II. Romantické hnutí, úspěchy dějepiscectví i záliba obecnosti ve studiu ruských dějin. Historické povídky Puškinovy, jejich vzorná objektivnost. III. Gogol a jeho *Taras Bulba*. IV. Duševní stav prostého lidu v letech třicátých, jeho literární vkus. V. Zagoskin, jeho *Jurij Miloslavskij* a příčiny jeho úspěchu. VI. Bulgarin a úspěch *Petra Vyžigina*. VII. Lažečnikov, jeho romány (*Posledníj Novik*, *Ledjanov dom*, *Basurman*) a jeho západnictví, liberalismus. VIII. R. M. Zotov. IX. Kukolnik, jeho nenadále povznesení a brzký pád; charakter jeho románův a povídek. X. Zaplavení literatury třicátých a čtyřicátých let historickými povídkami. Masalskij.

Hlava čtvrtá. I. Sblížení ruské belletrie s životem. II. Gogol, data životopisná. Jeho dětství, doba studií, první pokusy literární. *Večery*. III. Vliv Puškinův na Gogola, jeho učená kariéra. *Arabeski*. *Mirgorod*. Význam novell z maloruského a petrohradského života. IV. Nepříjemnosti, jež mu nadělal *Revisor*. Gogol v Římě. *Mrtvé duše*. Vliv Al. Smirnové na Gogola. V. Nábožná nálada jeho. II. díl *Mrtvých duší*, *Perepiska*. Jeho duševní stav v poslední době života a jeho smrt. VI. Charakter tvorby Gogolovy, rozdíl mezi Gogolem a Puškinem. Gogol ličí hnusnost života, bídnost bídneho člověka. VII. Význam *Mrtvých duší*, negativní typy Manilova, Nozdreva, Sobakeviče, Pljuškina, Korobočkové a Čičikova. VIII. Druhá část *Mrtvých duší*, pozitivní typy Betriščeva, Uliňky, Kostanzoglo, Murazova. *Vybraná místa z listů k přátelům*.

Hlava pátá. I. Velký svět v ruské literatuře. Protest proti hnusnosti velkosvětského života. *Hrdina naší doby* od M. Lermontova. Paralela mezi životem prostých lidí a životem vzdělaného světa. Typy Pečorina, Grušnického. II. N. Pavlov a úspěch *Tři pověsti*. VI. Sologub. III. Smysl jeho dilettantské literární činnosti, jeho *Tarantas*. IV. Zaplavení belletrie čtyřicátých a padesátých let *velkosvětskými povídkami*. Vonljarijarskij, Družinin a jeho *Paolinka Saksová*, dotýkající se otázky manželského rozvodu, Stankevič, Turová, Rostopčina, Pavlova, Panajeva. V. Román ze života středních a nižších kruhů městských. Panajev, Kudrjavcev, Butkov.

Hlava šestá. I. Charakteristika školy belletristů čtyřicátých let a její význam. II. *Turgenev*, hlava školy této, jeho dětství, doba studií. III. Turgenev v Berlíně. První pokusy literární; básně a „*Lovcovy zápisky*“. IV. Známost s paní Viardotovou a její vliv na Turgeneva; jeho život v cizině a smrt. V. Antiromantické povídky a „*Lovcovy zápisky*“ i jejich význam. VI. Stať: „*Hamlet i Don-Quijot*“ „*Denník zbytečného člověka*“, „*Rudin*“, „*Šlechtické hnízdo*“ a j. povídky padesátých let. VII. „*V předvečer*“ a „*Otcové i děti*“. VIII. „*Dým*“, „*Nov*“ a poslední povídky. IX. Význam Iv. Turgeneva jako umělce. Jeho politické a aesthetické názory.

Hlava sedmá. I. *Iv. Al. Gončarov*, jeho dětství, vychovávání, první pokusy literární. II. Duševní fysiognomie, Gončarova, charakter jeho talentu, rozdíl

mezi Turgenevem a Gončarovem. III. „*Obyčejný příběh*“. IV. „*Fregat Pallada*“. V. „*Oblomov*“. VI. „*Obrvy*“ a poslední díla.

Hlava osmá. I. *Fedor Dostojevskij*, jeho dětství a výchování. II. Život před vyhnanstvím. „*Chudí lidé*“. III. Život ve vyhnanství. IV. Vliv života toho na tvorbu Dostojevského. Život další, vydávání časopisů. V. Poslední léta života F. Dostojevského. VI. Světový názor Dostojevského, charakter tvorby. VII. Rozdíl mezi Dostojevským a jinými belletristy čtyřicátých let. Typy Dostojevského. VIII. První doba literární činnosti Dostojevského, „*Chudí lidé*“. „*Ponížení a uražení*“. IX. Dostojevskij jako publicista i kritik, „*Dnevnik pisatelja*“. X. Druhá doba činnosti Dostojevského, „*Zločin a trest*“, „*Bratja Karamazovy*“.

Hlava devátá. I. *Hr. Lev N. Tolstoj* a rozdíl mezi ním a ostatními belletristy této školy. Dětství jeho, výchování a počátek literární činnosti. II. Charakteristika „*Dětství, chlapectví a jinošství*“. „*Comme il faut*“; pohrdání lidem. Základní idea prací Tolstého. III. Nechljudovština, theoretické uznání rozumu odpovědnosti před prostým lidem selským, první krok k účtě před krásou duše lidu. „*Kozáci*“, obrázky ze života válečného. IV. Nadšení dobou znovuzrození ku konci padesátých let. Holdování čistému umění. První odjezd na západ, první sklamaní v civilisaci evropské. Život v Jasné Poljaně. V. Paedagogická činnost Lva Tolstého. Literatura — umělé využitkování lidu. VI. Prvních patnáct let manželského života Tolstého. Spisovatelské drama, „*Vojna a mír*“. Pierre Bezuchij, Platon Karatajev. VII. Filosoficko-historické názory Tolstého. Tiché, trpělivé hrdinství Kutuzova a prostých vojáků. VIII. Duševní převrat Tolstého a spojení tohoto převratu s dřívějším tokem myšlenek Tolstého. IX. „*Anna Karenina*“. X. Učení Lva Tolstého, jeho povídky pro lid. XI. Odpory v učení Tolstého, „*Kreutzerova sonata*“.

Hlava desátá. I. S. T. Aksakov; jeho životopisná data, počátek literární činnosti. II. Charakter jeho tvorby, „*Rodinná kronika*“. III. Al. Hercen a jeho román „*Kdo viněn?*“ IV. Dm. V. Grigorovič, charakter jeho literární činnosti. V. Al. F. Pisemskij, jeho životopisná data, román „*Tisíc duší*“, charakter první doby jeho literární činnosti. VI. Povídky ze života lidu a „*Vzbourené moře*“. VII. M. V. Avdějev. VIII. Chvoščinská (Krestovskij-pseud.)

Hlava jedenáctá. I. Belletrie ze života lidu. Sentimentální pohlížení na lid; Karamzin, Pagodin, Veltmann. II. Studium národního života, Dal, Kvitka-Ošnovjanenko. III. Idealisticko-soucinné a lidumilné pohlížení na lid, odsuzování nevolnického stavu i společnosti spisovatelů čtyřicátých let (Turgenevem, Grigorovičem). Al. Potěchin. IV. Iv. Kokorev, Marko-Vovčok. V. Posměvačně negativní pohlížení na lid, Gorbunov, Slavutinskij, N. Nspenskij a VI. Slěpcov. VII. Úřední studium života lidu. S. Maksimov, Grig. Danilevskij. VIII. Melnikov-Peščerskij. IX. Objektivní studium života lidu. Jakuškin.

Hlava dvanáctá. I. „Belletristé národnici“ z raznočincův a vnesení nového ducha v líčení života lidu. Forma jejich povídek. *Rěšetnikov* — fotograf života lidu. „*Podlipovci*“, kresba života divochů v jejich prvním styku s městem. II. *Levitov*, malíř městského chudobného lidu. III. *Naumov*, ochránce pravdy, uráženého lidu, protestujícího proti křivdám. IV. Studium základů národního života, občiny, arteli, rozdílu mezi venkovem a městem. Rozdíl mezi Gl. Uspenským a Zlatovratským. Životopis *Gl. Uspenského*, charakter jeho tvorby. VI. První doba jeho činnosti, líčení života raznočincův v městě. VII. Druhá doba jeho činnosti, líčení života venkovského lidu. „*Vlast' zemli*“ a další práce Gl. Uspenského. Negativní pohlížení na lid. VIII. *N. Zlatovratskij* a jeho „*Ustoji*“. Charakteristika jeho činnosti. Idealisticko-optimistické pohlížení na lid. IX. *Kult vesnice* pod vlivem ideí L. Tolstého. Petropavlovskij-Karonin, Ertel a X. Mačtet. XI. Fofograficky věrné líčení lidu; Salov. V. Dmitrijeva, F. Nefedov, Astyrev a jiní „belletristé národnici“ poslední doby.

Hlava třináctá. I. Publicistická, tendenční belletrie liberálního tábora. *Saltykov-Ščedrin*, jeho dětství, odpor k nevolnictví, doba studií. II. První literární pokusy prosou. Vyhnanství, návrat, poslední léta jeho života. III. *Saltykov* jako literát a redaktor i jako satirik. IV. Jeho popularnost v Rusku, příčina neúspěchu jeho spisů v cizině. Povšechný obsah i forma jeho satir, charakter jeho tvorby. V. Líčení života nečinné intelligence čtyřicátých let. Obviňovací, usvědčovací literatura i „*Gubernské náčrtky*“. VI. Studium satir *Saltykova* ve spojení se změnami hnutí života ruského. Doba „znovuzrození“, „zmatek“, který způsobilo. VII. Šlechta po reformě, nový způsob, napravení špatný finanční stav v letech sedmdesátých. „*Páni taškentci*“, „*Pompadouři a Pompadourky*“. VIII. Analýsa

pokrytectví, lupičství a vydřidušství („Dobře myšlené řeči“, „Páni Golovlevi“) IX. „Ve středu odměřenosti a důkladnosti“; převládání tragického prvku v posledních pracích proti satiricko-komickému v dřívějších spisech. Opakování starých motivů. X. Seslabení politicko-tendenčního prvku v plodech let osmdesátých, hluboký zármutek nastoupil v nich místo sarkastického smíchu. Saltykov psycholog. „Drobtiny života“, „Pohádky“, „Pošečonskaja starina“.

Hlava čtrnáctá. I. Pomjalovskij, jeho životopis. II. Charakteristika jeho prací literárních: „Městanské štěstí“ „Molotov“ III. Úpadek belletrie tendenční v liberálním táboru. Vznik idealistické školy belletrie *Ruského slova*. Al. K. Šeller-Michajlov, charakteristika jeho románů. IV. Zasadimskij, Bažin, Fedorov-Omulevskij, Pr. Lačinová-Lětnev, K. Staňukovič, Dm. Giers. V. Charakteristika mírně liberální belletrie. Achšarumov, Evg. Markov. VI. P. Boborykin. VII. Vas. Nemirovič-Dančenko. VIII. Terpigorev-Atava, Lejkin, Michnevič. IX. Kuščevskij, S. Smirnova.

Hlava patnáctá. I. Charakteristika **konzervativní belletrie**, její šablona. II. V. Ključnikov. III. Lěskov, jeho román „Nekuda“, obrazy ze života duchovenského, povídky mravoučné a legendy. IV. Vs. Krestovskij a jeho literární činnost. V. Bol, Markevič, Avenarius. VI. Vliv hr. L. N. Tolstého na líčení vyšších kruhův aristokratických. Avsějkeno, Golovin, Stachějev, Pozňak, Ďjakov, Merderová-Severin.

Hlava šestnáctá. I. **Historické romanopisectví** v druhé polovici 19. stol. Hnutí historiografie v šedesátých letech. II. Historické novely N. Kosto-marova. III. „Knižě Stríbrný“ hr. Al. K. Tolstého. IV. Hr. Salias-de Tournemir-Čajev. V. Grig. Danilevskij. VI. Mordovcev, Karnovič. VII. Historické novely Iv. S. Turgeneva i Melnikova. Zaplavení belletrie historickými romány. Vsev. Solovjev, Suchonin, Šardin a j.

Hlava sedmnáctá. I. Nová **belletristická škola**, vyvolaná reakcí **sedmdesátých let**, její zvláštnosti. II. Novodvorskij a jeho literární činnost. III. Garšin, data životopisná; IV. charakteristika jeho povídek. V. M. Albov. VI. Barancevič. VII. Korolenko, jeho literární fysiognomie.

Hlava osmnáctá. I. Bezzásadnost a bezmyšlenkovitost **školy belletristů osmdesátých let**, náklonnost k *naturalismu*, *symbolismu* a *dekadenci*. Jasinskij-Bělinskij. II. Charakteristika první doby jeho literární činnosti, povídky se společenským významem. Obrat Jasinského k čistému umění, na stranu dekadentů. III. Bibikov a jeho dekadentství. IV. Čechov, charakteristika jeho mělkově-fotografické tvorby. V. P. Gnědič, Kruglov. VI. Potapenko. VII. Mamin-Sibirjak, Tichonov-Lugovoj. VIII. Šceglov, Maslov-Běžeckij, Dědlov, Garin, Stulli. Úpadek belletrie tendenční. IX. Povídky ze života velkého světa. Golicyn-Muravlin, V. Mikulič, Blarambergová-Ardov, Stern, Apraksin. X. Spisovatelky ženy: Olga Šapirova, M. Krestovská, Al. Vinická, Julie Jakovleva-Bezrodná, Šabelská.

Díl III.

— Básnictví.

Hlava první. I. Různé směry v básnictví na počátku 19. stol. *Sentimentalismus* Karamzina i Dmitrijeva. Životopisná data i II. charakter „lehké poesie“ Iv. Dmitrijeva. Vas. Puškin, Neledinskij-Meleckij, Šalikov, Pav. Lvov. III. *Lži-klassická* poesie; *satira* kníž. Iv. Dolgorukého, kn. Gorčakova, Nachimova. *Slavnostní lyrika* i *umělé epos* a jejich zástupcové: Milomov, Marin, Izmajlov, kn. Širinskij-Šichmatov, Bobrov, Gruzincev, Šatrov, Chvostov. Biblická poesie F. N. Glinky. IV. *Staroklassicismus*. M. Muravjev, Ivan Muravjev-Apostol, Martynov, Merzljakov, N. Gnědič. V. *Samostatně národní směr* v básnictví. *Iv. Krylov*, jeho životopis. VI. Satira Krylova v jeho novinách, komediích i bajkách. Uměleckost, národnost a mravouka bajek: jejich forma, jazyk i sloh. VII. Satira Vojkova i kn. Vjazemského. D. Davydov.

Hlava druhá. I. **Romantismus** v literatuře ruské. V. *Žukovskij*. Životopisný náčrtek. II. Jeho činnost literární i vychovatelská. Žukovskij jako člověk. III. Subjektivnost básní jeho, jeho díla — básnický letopis jeho osobního života. Elegický tón jeho lyriky. IV. Ballady Žukovského, jeho vlastenecké básně, význam jeho překladatelské činnosti, forma jeho básní. Nedostatek národního koloritu

v plodech jeho. V. Iv. Kozlov. VI. Politicky opoziční směr romantiků Rylějeva i kn. Al. Odojevského. VII. *K. Batuškov*, životopisný náčrtek. VIII. Charakteristika jeho básní, neruský charakter jeho talentu, jeho epikureismus. Elegický tón pozdějších básní. Vnější forma jeho básní.

Hlava třetí. I. Al. Puškin, poslední romantický a první realistický, samostatně národní básník v Rusku. Dětství Al. Puškina. II. Puškin v carsko-selském lyceu, jeho literární pokusy z doby té. Život a činnost v Petrohradě. III. Pobyt Al. Puškina na jihu, nadšení Byronem. IV. Puškin v Michajlovském opustitě byronismus a vstoupil na půdu samostatnosti, skutečnosti, realismu. V. Puškin vzdal se protestu proti stávajícímu stavu věci, stal se opportunistou. Poslední léta jeho života. VI. Anakreonský a epikurský charakter básní licejských a politických pamfletů. „*Ruslan a Ludmila*“. VII. Básnická činnost Al. Puškina pod vlivem Byrona i jižního podnebí. Lyricko-epické básně. VIII. „*Ergenij Oněgin*“, jeho umělecký, historický a společenský význam. Typy Oněgina, Lenského i Tatjany. IX. Sblížení poesie Puškinovy s životem. Historicko-objektivní názor na život. „*Boris Godunov*“, „*Poltava*“. Názor Puškinův na Petra Vel. X. Charakter umělecké tvorby Puškinovy. Puškin — básník-občan a básník-umělec. Národnost tvorby Puškinovy, forma jeho poesie a její rozmanitost.

Hlava čtvrtá. I. *Vliv Al. Puškina na současné básníky*. Delvig. II. Jazykov, III. Baratynskij. IV. Venevitinov, Pletnev. Podolinskij, V. Tumanskij, Tepljakov, Oznobišin, Delarju, D. Minajev. V. Básnické překlady (Guber. Grekov, Strugovščikov) a humoristická poesie (Mjatlev, Bachturin, Fedotov). VI. Hrubý vkus obecnstva třicátých let, *konzervativní romantismus*. Benediktov a nepřipravenost, strojenost jeho básnické tvorby. VII. Žukovskij-Bernet, Al. Timofejev. Krásnilští básníci: Krasov a Kljušnikov.

Hlava pátá. I. Opoziční charakter poesie M. Lermontova. Dětství Lermontova. II. Doba studií, vliv Byrona, Schillera a j. básníků. Jinošská drama — odraz osobního života Lermontova. III. Život jeho na univ. rsiťe a v kadetní škole. Jeho vyhnanství na Kavkaz a smrt. IV. Charakter tvorby a závislost její na duševních vlastnostech i okolnostech života Lermontova. Srovnání Lermontova s Puškinem. Jednotvárnost a opakování motivů v básnické tvorbě Lermontova. V. „*Demon*“, „*Izmaíl*“, „*Bej*“ a jiné básně lyricko-epické. VI. Subjektivnost lyriky Lermontova, vysoký pojem Lermontova o povolání básníkův. VII. Poležajev. VIII. Ogarev IX. Básně Iv. Turgeneva, Ap. Grigorjeva. X. Básničky ženy: Rostopčina, Pavlova, Žadovská.

Hlava šestá. I. Umělé básnictví národní. Cyganov. II. *Kolcov*, umělec národní písně ruské. Životopisný náčrtek. III. Charakter jeho uměleckých písní v duchu národním. IV. *Nikitin*, pěvec národního hoře a nouze, chudoby a nevědomosti. Životopisný náčrtek. V. Charakter jeho smutné poesie. Surikov, Drožžin. VI. *Tendenční pěvec hoře prostého lidu* — *Nekrasov*. Náčrtek životopisný. VII. Charakter jeho tvorby. Osobní, subjektivně lyrický prvek v básních jeho. VIII. Nekrasov — básník doby reflexí, čtyřicátých let a básník národního hoře. Ohnivá láska k lidu, k matce. Satirické básně, milostné písně a belletrie Nekrasova.

Hlava sedmá. I. Publicisticko-občanský, tendenční směr básníků školy Nekrasova. Jachontov, Kovalevskij, Pleščejev, II. Rozkvět satirické poesie po válce Krymské. Kuzma Prutkov, Al. Žemčužnikov, Trefolev. III. Satirické básně Dobroljubova ve *Svistku*. Vas. Kuročkin a jeho *Jiskra*. IV. N. Kuročkin, D. Minajev, Almazov, Burenin a j. V. Básnické překlady (N. Berg, F. Berg, Gerbel, Michalovskij, Weinberg, Sokolovskij, Michajlov a j.) VI. Básníci rusofilští a slavjanofilští: Ševyrev, VII. Tuťčev, VIII. Chomjakov, Konstantin a Ivan Aksakoví, M. Dmitrijev, F. Miller, Rosenheim.

Hlava osmá. I. Básníci čistého umění. Al. K. Tolstoj, náčrtek jeho života. II. Charakter jeho poesie. III. Majkov, jeho životopisná data. IV. Dvě doby jeho básnické činnosti. V. Polonskij, básník lidumilnosti. VI. Fet, charakter jeho lyriky. VII. Mej. VIII. Ščerbina, Slučevskij, Kuskov, Sadovnikov a j.

Hlava devátá. I. Mladá škola básnická. Spojující články mezi školou čistého umění a školou novou: Apuchtin, II. Goleniščev Kutuzov i Andrejevskij. III. Charakter nové školy básnické. *Nadson*, typický zástupce pokolení konce sedmdesátých let. Příklad jeho popularnosti. IV. Frug, Vilenkin-Minskij a dvě doby jeho básnické činnosti; jeho náklonnost k symbolistům a dekadentům v druhé

době činnosti básnické. V. Vliv *symbolismu* a *dekadence* na současnou poesii ruskou, „*poesii okamžiků*“. Merežkovskij, Fofanov, Veličko, Vs. Solovjev, Balmont a nejmladší básníci, již se dosud nepropracovali k určité fyziogamii.

Díl IV.

Drama.

Hlava první. I. Úspěchy divadelního umění i dramatického básnictví na počátku 19. století. Příčiny úspěchů těchto. „Městanské drama“, melo-drama, tragedie. II. *Vnesení romanticko-sentimentálních prvků do tragedie*. VI. *Ozerov*, zdokonalení formální stránky tragedie. Katenin, Kokoškin. Uvedení dramát Shakespeareových, Goetheových a Schillerových na jeviště ruské. III. *Obohacení komického repertoiru kusy kníž. Šachovského*, M. Zagoskina, Chmélnického. IV. *Kresba skutečného života ruského, umělecko-reální směr v dramaturgii*. Al. Griboědov, životopisný nácrtek. V. Poslední doba jeho života. VI. Komedie „*Hoře z rozumu*“ a její společensko-politický význam. Typy Famusova. VII. Molčalina, Skalozuba, Repetilova i VIII. Čackého. Umělecká stránka komedie.

Hlava druhá. I. „*Boris Godunov*“ Al. Puškina. Prameny, z nichž autor čerpal, základní myšlenka dramatu. II. Charakter Borise Godunova. III. Vliv Shakespearea na Puškina. Typy samozvance, Pimena. Drobná dramata Puškinova. IV. „*Revisor*“ Nik. Gogola, jeho společenský i umělecký význam. Obsah. V. Typy hejtmana Skvozніка-Dmuchaňovského a jiných úředníků. Typ Chlestakova. Protest proti úřednímu formalismu vlády Mikuláše I. VI. „*Rozuzlení revisora*“, „*Rozjezd po představení nové komedie*“ a názor Gogola samého na „*Revisora*“ a na význam smičku. VII. Veliká chudoba všedního repertoiru ruského v letech třicátých a čtyřicátých. Kvasnovlastenecké tragedie a romantická dramata. Kukolnik, N. Polevoj. VIII. Zaplavení ruského jeviště vaudevilly a fraškami lehkého zrna. Koni, Zotov a jiní vaudevillisté. Překlady Shakespearea.

Hlava třetí. I. Ostrovskij — tvůrce samostatného ruského národního divadla. Jeho dětství, vychování a první pokusy literární. II. Život Ostrovského po válce Krymské, vliv hnutí všeobecného na literární činnost jeho. Nedostatek hmotných prostředků, nespravedlivost divadelních kruhů k Ostrovskému. Zlepšení postavení v poslední dobu života. III. Srovnání Ostrovského s Gogolem. Všeobecná charakteristika kusů Ostrovského: jejich vzorná realnost, klassická prostota, jasný názor světový, veselá nálada životní a samostatný názor na různé směry a proudy. IV. Světový názor Ostrovského, jeho demokratické ideály. Rozdělení typů Ostrovského na pozitivní, sympatické vlastence a odporné, negativní hanebníky svého života. V. Obrazy moskevského kupectva: „*Rodinný obraz*“, „*Svoji ljudi-sočtensja*“. Negativní typy kupectva. Vliv slavjanofilského kroužku *Moskvitanina* na kusy Ostrovského, v nichž věrnost staroruským zásadám vystavuje se jako něco pozitivního, ideálního: „*Ševče, drž se svého kopyta*“, „*Chudoba není hříchem*“, „*Nežij tak, jak sám chceš*“. VI. Boj proti *samodurstvu* kupců v kusech: „*Včužom piru pochmeľje*“, „*Těžké dni*“, „*Není pořád masopust*“. VII. Ličení »pontžených a uražených« v „*Chudé nevěstě*“, „*Šašcích*“, „*Prohlubni*“. Typy úředníků v komediích Ostrovského: Balzaminov, Glumov, Žadov. VIII. „*Schovanka*“ a „*Bouře*“. Paprsky světla v carství tmy: Kateřina, Kuligin, Věra Filippovna, Platon Zybkin, Meluzov. IX. Nevolníci a nevolnice, již se zaprodávají za pohodlí života. Úpadek tvůrčí síly v posledních plodech Ostrovského. Konečný úsudek o dramatické činnosti Ostrovského, o uměleckých přednostech jeho kusů, rozmanitosti temat a typů, bohatství jazyka.

Hlava čtvrtá. I. Historické drama, jeho nový politicko-sociální charakter. Dramata L. Meje: »*Carova nevěsta*« i »*Pskovitanka*«. II. Historická dramata Ostrovského: »*Vasilisa Melentjevna*«, »*Dmitrij samozvanec i Vasilij Šujskij*«, »*Tušino*«, »*Kozma Zacharjič Minin-Suchoruk*«, »*Vojevoda*«. III. Historická dramata hr. Al. K. Tolstého: »*Smrt' Ivana Hrozného*«, IV. »*Car Fedor*«, V. »*Car Boris*«. VI. Čajev, Lažčnikov, K. Aksakov, Averkiev, Sumbatov, Burenin.

Hlava pátá. I. Nepříznivé okolnosti pro rozvoj ruského divadelního umění a dramatického básnictví v druhé polovici 19. století. Dramatické

práce belletristů čtyřicátých let: Iv. Turgeneva, Al. Palma, *Repertoire ze života lidu*: kusy Pisemského (*„Hořký osud“*), III. hr. N. Tolstého (*„Vláda tmy“*). IV. Potěchina. V. *Tendencné společenské drama* (Potěchin, Sologub, Lvov, Ďjakonov, Suchovo-Kobylin, Černyšev, Antropov, Ďjačenko, Boborykin a j.) VI. *Škola Ostrovského*: N. Solovjev, Nevěžin, VII. Špažinskij, Vlad. Nemirovič-Dančenko, A. Fedotov, Ladyženskij, Al. Suvorin, Notovič, VI. Tichonov a j. VIII. *Rozkvět komedií lehkého zrna i frašek*. V. Krylov, Baryšev-Mjasnickij, Bilibin, Iv. Ge a j.

